

Zitting 1982–1983 Nr. 31d

15 012

Herziening van de bepalingen van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering, de Wet op de economische delicten en enkele andere wetten in verband met de oplegging van vermogenssancties (Wet vermogenssancties)**NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG**

Ontvangen 22 maart 1983

De leden van de P.v.d.A.-fractie wezen op het belang dat een praktische en een leerstellige benadering beide voor wetgeving van ingrijpende aard hebben. Ik ben met deze leden van dit belang overtuigd, maar zou ook willen wijzen op het belang dat gemoeid is met een goede voortgang van de wetgeving. Vooral bij een leerstellige benadering van bepaalde onderwerpen, zoals die in wetenschappelijke kring niet ongebruikelijk is, kan de behandeling en de beantwoording van alsdan opkomende vragen zoveel tijd kosten, dat de voortgang van de wetgeving in verdrukking dreigt te komen, althans het praktisch nut niet geheel in evenredige verhouding staat tot de inzet van een uit strikt wetenschappelijk oogpunt wellicht belangwekkende discussie. Meer heb ik in de door deze leden aangehaalde uiteenzetting op blz. 2 van de memorie van antwoord niet willen betogen.

Deze leden wezen nog op enkele onderdelen van het voorlopig verslag en van de memorie van antwoord waaruit zou blijken, dat hun bedoelingen niet altijd geheel juist waren begrepen. Ik merk dienaangaande het volgende op.

Inzicht in de frequentie waarmee gebruik wordt gemaakt van de verschillende transactievoorwaarden bij economische delicten verschaffen de tarieflijsten voor de transactie van economische delicten die door de procureurs-generaal bij de gerechtshoven zijn vastgesteld op advies van de landelijke vergadering van officieren van justitie die belast zijn met de behandeling van economische strafzaken. Deze tarieven dienen landelijk als uitgangspunt voor de bepaling van de bedragen waartegen getransigeerd kan worden. Slechts bij uitzondering worden de voorwaarden, vermeld in artikel 36, tweede lid onder c t/m e van de Wet op de economische delicten (oud) gehanteerd.

Toegegeven kan worden, dat het huidige artikel 24 W.v.Sr. in veel gevallen een nuttige functie vervult, namelijk daar waar een geldboetestraf niet wordt bedreigd of de bedreigde boete te laag is. Het huidige systeem is echter weinig doorzichtig. Bovendien stuit de toepassing van artikel 24 op bezwaren bij de vervolging en bestraffing van rechtspersonen (vgl. H. de Doelder en A. C. 't Hart, «De strafbaarheid van natuurlijke personen voor feiten begaan door een rechtspersoon», *Delikt en Delinkwent* 13 (1983, blz. 42–43).

De nadere explicatie naar aanleiding van het gestelde in de memorie van antwoord op blz. 5, 6, 7 en 9 geeft mij aanleiding het volgende op te merken. Ik ontken niet dat de uitbreiding van de transactiebevoegdheid tot

ernstige misdrijven zorgvuldig door het openbaar ministerie gehanteerd moet worden. Binnen het openbaar ministerie is men zich daarvan ook goed bewust. Waar nodig zal de vergadering van procureurs-generaal bij de gerechtshoven het initiatief nemen om door vaststelling van richtlijnen een zo verantwoord mogelijke afstemming van de uitoefening van die bevoegdheid op vragen die vanuit de praktijk kunnen opkomen te verzekeren. Daarbij valt onder meer te denken aan de gevallen waarin alleen de voldoening van een hoog geldbedrag aan de Staat een passende reactie op het te transigeren strafbare feit zou inhouden. Overigens kan ik mij moeilijk voorstellen dat het daarbij om zulke enorme bedragen zou kunnen gaan (tot zelfs een miljoen gulden!) als in het eindverslag werden genoemd.

De suggestie van deze leden tot aanpassing van de verschillende door hen genoemde wettelijke bepalingen zal ik graag nader overwegen. Vermeden moet worden, dat met een transactievoorstel door de verdachte wordt ingestemd zonder dat hij zich ervan bewust is, dat de wet een transactie, wat de daaraan te verbinden rechtsgevolgen betreft, in bepaalde gevallen gelijk stelt met een onherroepelijke veroordeling.

Door de leden van de C.D.A.-fractie, waarbij de leden van de V.V.D.-fractie zich aansloten, werd naar aanleiding van het betoog op blz. 17 van de memorie van antwoord de vrees uitgesproken, dat, indien met de aanvaarding van het wetsontwerp een belangrijke categorie vrijheidsstraffen zou worden vervangen door geldboetes, voor bepaalde categorieën van de bevolking straf en strafdreiging nauwelijks meer een functie zouden hebben. Zij wezen op de mogelijkheid, dat zulke boetes dan fiscaal worden afgetrokken of door het bedrijf, waarbij de overtreder werkzaam is, zouden kunnen worden voldaan. Anderzijds zouden zij die een minimumuitkering ontvangen zich eveneens aan de betaling van de boete kunnen onttrekken. Kwijtschelding van de straf door de rechter of gratiëring achtten zij geen oplossing voor dit probleem. Aan vervangende hechtenis of het verrichten van alternatieve straffen zou huns inziens in zo'n geval niet ontkomen kunnen worden.

Ik zou er allereerst op willen wijzen, dat de veronderstelling niet geheel juist is, dat door het wetsontwerp vrijheidsstraffen zouden worden vervangen door geldboetes. De bedoeling van het wetsontwerp is de rechter naast de vrijheidsstraf de mogelijkheid te geven een geldboete op te leggen. Het sanctie-arsenaal wordt dus verruimd zonder dat de rechter de mogelijkheid ontnomen wordt om een vrijheidsstraf op te leggen, als hij meent dat oplegging van een geldboete, omdat bij voorbeeld de verdachte insolvent is, geen enkel effect zal sorteren. Ik deel echter de mening van deze leden dat een eenmaal opgelegde geldboete in beginsel ook ten uitvoer moet worden gelegd, desnoods door de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis. Het mag niet zo zijn dat een strafdreiging een loos gebaar wordt, omdat de overtreder zich zou beroepen op zijn onvermogen een hem opgelegde geldboete te voldoen. Ik wijs in dit verband nog op de mogelijkheid die de bestaande wet (art. 561, derde lid, W.v.Sv.) reeds biedt om voor de betaling van geldboeten met het openbaar ministerie een regeling te treffen, waardoor in termijnen kan worden betaald. Gratiëring zal in beginsel slechts in aanmerking kunnen worden genomen, wanneer zich enig nieuw feit voordoet waarmee de rechter, toen hij vonnis wees, in redelijkheid nog geen rekening kon houden. Wat de alternatieve straffen betreft, reeds de praktische moeilijkheden die overwonnen moeten worden om voor verdachten die voor «dienstverlening» in aanmerking komen een passende werkzaamheid te vinden, maakt het minder gewenst de hier bedoelde sanctie als alternatief te laten functioneren voor een vermogensstraf, nog afgezien van de meer principiële bezwaren die daaraan verbonden zijn, gelijk zij onder andere in het interim-rapport van de Commissie Alternatieve Strafrechtelijke Sancties werden verwoord.

Ten slotte zij nog verwezen naar het nieuwe artikel 24 W.v.Sr. dat de rechter opdraagt bij de vaststelling van de geldboete rekening te houden met de draagkracht van de verdachte. De ervaring met de praktijk van de

inning van de geldboetes die thans worden opgelegd is ook niet zo dat niet-betaling in veel gevallen het gevolg zou zijn van werkelijk onvermogen om te betalen. Indien de veroordeelde bemerkt dat de dreiging met vervangende hechtenis reëel is, volgt meestal ook de betaling. Daarnaast streef ik naar verbetering van de praktische mogelijkheden tot inning van geldboeten – o.a. bij verhaal op goederen of beslag op bank- en girosaldi – waarover mij nog dit jaar voorstellen zullen bereiken van een werkgroep die thans op deze materie studeert (de commissie-Van Gend).

Wanneer de verdachte een bepaald transactie-aanbod niet als redelijk aanvaardt, ligt het voor de hand dat hij hiervan mededeling doet aan de officier van justitie van wie het aanbod afkomstig is en dat deze laatste zijn voorstel opnieuw overweegt. Het in het leven roepen van bijzondere voorzieningen waarbij de redelijkheid van transactievoorstellen zou kunnen worden getoetst, lijkt mij niet nodig of gewenst. Voor de transactiebedragen zullen bepaalde tarieflijsten worden vastgesteld, waarmee de toetsing binnen het openbaar ministerie tot op zekere hoogte al verzekerd is. Het in het leven roepen van een toetsingsprocedure bij een (bijzondere) rechterlijke instantie, staat haaks op het streven om de werklast en werkdruk van het justitiële apparaat niet verder te vergroten. De verdachte die een hem gedaan voorstel niet redelijk vindt, heeft te allen tijde reeds de vrijheid om de rechter in de zaak te mengen, namelijk door niet op het voorstel in te gaan.

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes